

РЕШЕНИЕ

№ 2256

гр. София, 06.04.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в публично заседание на 08.03.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Макрина Христова и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **8466** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл. 284 исл. от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС), във вр. с чл. 203 и сл. от АПК. Ищецът К. Д. И., изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора П. твърди, че в периода от 1.1.2009 г. до 1.10.2015 г. е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в Затвора С., където не се извършвали редовно профилактични прегледи на флуорограф – лабораторни изследвания за ХИВ/СПИН, въпреки изричните му искания. Ето защо твърди, че са нарушени чл. 140, ал. 1 и 2 ЗИНЗС, предвиждащи най-малко веднъж годишно да се извършват профилактични прегледи, флуорографски и лабораторни изследвания, както и задължителни и планови имунизации; осигуряват се условия за доброволно, анонимно и конфиденциално консултиране и изследване за ХИВ/СПИН. В уточнителната си молба от 9.10.2020 г. е изложил следните обстоятелства: задъхвал се е, трудно е дишал, когато поискал да му бъде направена снимка, му отказали. Бил е в килия с болен от СПИН, както и болни от хепатит – болести, типични за наркозависими. Искал е от администрацията на Затвора да му бъдат направени изследвания, но не сторили това. В резултат, у него се породило чувство на безсилие, безпомощност и отхвърленост от обществото. Започнал да мисли, че всичко е нарочно – появили се налудни мисли, което се отразило на психиката. Ако му бяха направени нужните профилактични прегледи, би бил спокоен и не би се притеснявал за здравето си и да се налага да ходи по психиатри и с години да лежи в психиатрии – така през м. май 2018 г. и м. март 2019 г. е бил лекуван в СБАЛС – Л., Психиатрично отделение. Ответникът - Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерството на

правосъдието счита исковата молба за неоснователна и недоказана. Излага съображения, че в не са налице кумулативно необходимите предпоставки на чл.1, л. 1 ЗОДОВ. Видно от медицинската документация, в затвора са предоставяни медицински грижи. Веднъж годишно се предоставя възможност за профилактични прегледи, но не всеки се възползва от нея. Видно от медицинската документация още от 2008 г. е имал оплаквания за тревожност, а след това – данни за самонаранявания. Предписвано му е лечение. На 20.3.2014 г. е поставена диагноза дисоциативно личностно разстройство с частична декомпенсация. Уместно е да бъде под наблюдение поради завишен риск от агресивно поведение и висока импулсивност в отреагирането. Счита, че не е налице незаконосъобразно бездействие от страна на затворническата администрация. Прави възражение за погасителна давност за периода от преди 1.10.2015 г.

Представителят на СГП счита, че искът е неоснователен. За част от периода твърди, че е изтекла погасителна давност.

Административен съд София – град, като съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Спазването на изискванията, при които следва да бъде изпълнявано наказанието лишаване от свобода се осъществява чрез издаваните актове и осъществяваните действия и/или бездействия от органите по ЗИНЗС. Съгласно чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за присъждане на обезщетението.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. В чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС е предвидено, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. В ал. 2 на чл. 3 е дадено примерно, но не и изчерпателно изброяване кога следва да се приеме, че е налице нарушение на ал. 1 - поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде ангажирана имуществената отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да е налице твърдение за допуснати от затворническата администрация нарушения от категорията на описаните такива в чл. 3, ал. 2, като затворническата администрация следва да предостави информация за наведените в исковата молба факти. Едва ако не представи, следва да се приеме, че са доказани твърденията на ищеца /чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС/. Следователно, законът предвижда тежест на доказване за ответника на фактите, на които се основава искът.

Съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – налице е оборима презумпция, че от поставянето в неблагоприятно положение ищецът е претърпял вреди.

Не се спори, че по отношение на ищеца е било наложено наказание „лишаване на свобода“, за исковия период /от 1.1.2009 г. до 1.10.2015 г./ в Затвора С.. На 9.10.2015 г.

е настанен в Затвора Б. дол.

Видно от докладна от В. И. С. – инспектор-психолог, на 4.9.2015 г. ищецът, който е бил в I група, е поискал помощ, като още същият ден му е предоставена такава. Провела е лично два разговора, въпреки че е замествала своя колежка.

Установява се също така, че ищецът е диагностициран с „биполярно разстройство“. Има склонност да създава напрежение. Импулсивен, първичен, манипулируем. Трудно предвидим. Не е в състояние да предвижда негативния резултат от действията си и да промени поведението си. Липсва самокритичност, като самооценката е завишена. Фокусиран върху здравето си. Липсва чувство за вина и отговорност.

Видно от докладна записка от директора на МЦ към Затвора С. – д-р Н. Т., се твърди, че профилактичните прегледи, извършвани пристигането в Затвора на флуорограф /рентгенова снимка от пулмолог/ са въпрос на личен избор и на лична преценка. Всички, които са пожелавали прегледи, са били извършвани. Лицата, които не са се явявали, не е могло да бъдат заставени насила. Лабораторните изследвания /кръв и урина/, вкл. и за хепатит, се извършват по клинични показатели, а при изразено желание, на никого не са отказвани. Изследвания за ХИВ/СПИН са правени от външни неправителствени организации, като резултатите от тях са поверителни и се предоставят само лично на лишените от свобода, явили се за изследване.

Изготвена е епикриза на 7.1.2009 г. от Хирургичното отделение на Специализираната болница за активно лечение на лишени от свобода, от която се установява, че е постъпил в МВР болница по спешност, със самонанесени прорезни рани в областта на шията и горните крайници. Приложено е лечение, след което е изписан от болницата.

Видно от медицинска справка от 22.4.2009 г. ищецът е лекуван многократно, с психомоторни възбуди, автоагресивни действия; упражнява тормоз на надзорния състав и не желае да си пие лекарствата. Не е критичен. С тежка характеропатия на база зависимост от алкохол и наркотици; положителен за амфетамини. С параноидни нагласи.

Видно от друга епикриза на същата болница, на 4.09.2013 г.. ищецът е постъпил за лечение след остра интоксикация с татул; в затвора е приел „омекотител“; претърпял е остра интоксикация. Изписан е от отделението след съответното лечение.

Представено е копие от здравния картон на ищеца. Част от отбелязванията са нечетливи. От четливите – оплаквания за неспокойствие, главоболие от 7.4.2010 г. проведено лечение; преди това – „хирургия“. На 12, 16 и 17 и 18.10.2012 г. – неврологични оплаквания; настоявал е за пълни изследвания; препоръчан е преглед с психолог. Оплаквал се от заболяване на белия дроб, като оплакванията не са приети за основателни; свързани са със състоянието в затворническата група. На 8 и 9.11.2012 г. – нечетливи отбелязвания. На 20.3.2014 г. – контузия; препоръчано е наблюдение поради това, че ищецът е с личностно разстройство. На 16.7.2014 г. – консултация с хирург. Представена е медицинска документация, която е за след исковия период, поради което не следва да се обсъжда.

Разпитан е св. М. Ц., от показанията на който се установява, че са пребивавали заедно с ищеца в Затвора С.. През този период от външни организации са идвали няколко пъти за кръвни изследвания, като кръвните проби се извеждали навън за изследване. За ищеца твърди, че не се е „боцкал“, както и че е хетеросексуален. Не може да си спомни дали го е било страх. В групата, в която са били, е имало една стая, където се настанява целият мобилен екип, като са се правели тестове на място. Имало е възможност, който поиска, да посети стаята. Поне през 3 м. са идвали, предвид

инкубационния период от 3 м. Свидетелят си е правил многократно такива тестове, като при нужда винаги е оказвано съдействие.

Съгласно чл. 140, ал. 1 ЗИНЗС, на всеки лишен от свобода най-малко веднъж годишно се извършват профилактичен преглед, флуорографски и лабораторни изследвания и се провеждат задължителните планови имунизации и реимунизации.

Съгласно чл. 140, ал. 2 ЗИНЗС за всички лишени от свобода се осигуряват условия за доброволно, анонимно или конфиденциално консултиране и изследване за ХИВ/СПИН.

С оглед на установеното по-горе от показанията на св. Ц., следва да се направи извод, че в Затвора С. редовно са се осигурявали условия за доброволно консултиране и изследване за ХИВ/СПИН. Ето защо твърденията на ищеца за неспазване изискванията на посочената норма са неоснователни.

Същевременно обаче съдът намира, че от доказателствата по делото не се установява от страна на затворническата администрация да са спазени изискванията на чл. 140, ал. 1 ЗИНЗС, а именно – предоставяне на възможност за профилактичен преглед, флуорографски и лабораторни изследвания, както и да се провеждат задължителните планови имунизации и реимунизации. Действително, при наличие на оплаквания и необходимост е била осигурявана своевременно и адекватна медицинска помощ – в случая болнична, както и консултации с психиатър. Но, не се установява да са извършвани задължителните профилактични прегледи и изследвания за установяване на общото здравословно състояние на затворниците, както и задължителни имунизации. Установява се, че веднъж е поискано от ищеца, но му е отказано.

Ето защо съдът намира, че искът е основателен на посочените основания, поради което следва да се присъди обезщетение за причинени вреди.

По отношение на периода, за който следва да се присъди обезщетение. Съдът намира за основателно възражението за погасителна давност на ответника. Процесният период е от 1.1.2009 г. до 1.10.2015 г. Исковата молба е предявена на 28.8.2020 г. При изчисляване на 5-г.давностен период съгласно чл. 110 ЗЗД следва да се вземе предвид и спирането на давностните срокове съгласно чл. 3, ал. 1, т. 2 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13.3.2020 г., поради което за периода от 13.3.2020 г. до 13.5.2020 г. не е текъл давностен срок. Ето защо и при съобразяване на тези факти, следва да се приеме, че към датата на предявяване на исковата молба е изтекъл давностен срок за периода от 1.1.2009 г. до 27.6.2015 г. Следователно, следва да се присъди обезщетение за периода от 28.6.2015 г. до 1.10.2015 г.

Предвид установеното по делото и като съобрази нормата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС, съдът намира, че следва да се приеме, че в резултат на констатираното бездействие от страна на ответника, част от твърдените от ищеца вреди са обичайна, необходима последица от тях. Обичайно е да е налице загриженост за здравето, както и необходимост от извършване на съответните периодични прегледи, изследвания и имунизации. Същевременно обаче не е обичайна последица твърдението на ищеца, че са се породили чувства, че нарочно не му се правят тези манипулации, опасения, че искат да го уморят по-бързо. Последните стоят в причинна връзка не с поведението на затворническата администрация, а със здравословното състояние на ищеца и по-специално, с констатираното още при постъпването в Затвора С. негово психично състояние, резултат от зависимост от алкохол и наркотици.

Ето защо и при съобразяване принципа на справедливостта съгласно чл. 52 от Закона

за задълженията и договорите (ЗЗД), при неимуществените вреди съдът определя обезщетението по справедливост, с оглед характера на деянието, естеството на увреждането и степента на претърпените морални страдания, като се отчете и процесния период, за който искът не е погасен по давност /от 28.6.2015 г. до 1.10.2015 г. /, за което се претендира обезщетение. При отчитане на тези критерии, съдът намира, че справедливото обезщетение в случая е в размер на 200 лева. Искът за разликата до пълния предявен размер и за целия период следва да бъде отхвърлен.

По разноските. Ищецът не претендира такива. Ответникът претендира юрисконсултско възнаграждение. По арг. от чл. 286, ал. 3 ЗИНЗС такива не следва да се присъдят на ответника, предвид частичната основателност на иска за неспазване изискванията на чл. 140, ал. 1 ЗИНЗС. По отношение на иска за обезщетение поради неспазване изискванията на чл. 140, ал. 2 ЗИНЗС. Предвид неоснователността му и на основание чл. 286, ал. 3 ЗИНЗС следва да се присъди юрисконсултско възнаграждение от 100 лв.

Въз основа на тези мотиви АССГ, 64 състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието, [населено място], да заплати на К. Д. И., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора П., обезщетение в размер на 200 (двеста) лева за претърпени неимуществени вреди за периода от 28.6.2015 г. до 1.10.2015 г. вследствие противоправно бездействие на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” - профилактичен преглед, флуорографски и лабораторни изследвания и непровеждане на задължителните планови имунизации и реимунизации, като ОТХВЪРЛЯ иска за останалия период – от 1.1.2009 г. – 27.6.2015 г., както и за разликата до пълния предявен размер, както и ОТХВЪРЛЯ ИЗЦЯЛО иска за присъждане на обезщетение поради неосигуряване условия за доброволно, анонимно или конфиденциално консултиране и изследване за ХИВ/СПИН, с обща цена на исковете от 10 000 лв.

ОСЪЖДА К. Д. И., ЕГН [ЕГН] да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието, [населено място] сумата от 100 лв. юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на касационно обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред 3-членен състав на Административен съд София-град.

СЪДИЯ: